

J. Solarz

Z BADAŃ SYSTEMÓW GOSPODARCZYCH
ROLNICZYCH SPOŁDZIELNI PRODUKCYJNYCH
WOJEWÓDZTWA SZCZECIŃSKIEGO

(Z Katedry Ekonomiki i Organizacji Rolnictwa)

Opracowanie stanowi wycinek badań przeprowadzonych w rolniczych spółdzielniach produkcyjnych województwa szczecińskiego, gospodarujących dłużej niż 3 lata, czyli w 20 spółdzielniach, na ogólną ilość 32 gospodarujących zespołowo w roku 1962.

Celem pracy jest określenie struktury ekonomicznej i stopnia intensywności gospodarstw spółdzielczych, zmian jakie zaszły w tym zakresie w latach 1960 - 62, rozpatrzenie tych spraw na tle warunków siedliskowych spółdzielni oraz próba sprecyzowania wniosków co do dalszego ich rozwoju. Przytoczono dane liczbowe dotyczące gospodarstw zespołowych i przyzagrodowych łącznie.

Stwierdzono istnienie dużych różnic między poszczególnymi spółdzielniami tak w strukturach zasiewów, jak i w obsadzie inwentarza żywego. W wielu spółdzielniach wskaźniki te uległy poważnym zmianom w krótkim okresie między porównywanymi dwoma latami. Przede wszystkim zwraca uwagę duży udział powierzchni paszowej w strukturze użytków i jego wzrost w roku 1962 prawie we wszystkich spółdzielniach oraz stosunkowo niska obsada inwentarza żywego. Niski jest udział okopowych (wskaźnik ten obejmuje również zasiewy na działkach). Sporą powierzchnię gruntów ornych (średnio 5,1 %) zajmują ugory. W wyniku tego wyliczone metodą Kopia wskaźniki intensywności gospodarstw spółdzielczych są niskie.

W większości gospodarstw spółdzielczych wystąpił spadek intensywności w rozpatrywanym okresie. Jest on skutkiem przyjęcia przez niektóre spółdzielnie dalszych gruntów P.F.Z., głównie użytków zielonych, spadku pogłównia w gospodarstwach przyzagrodowych, w wyniku wprowadzenia w życie przepisów ograniczających rozmiary chowu przyzagrodowego oraz ekstensyfikacji zasiewów - spadek udziału okopowych, ugorowanie.

Uwzględniając klasyfikację i cechy ekonomiczno-produkcyjne systemów gospodarczych w rolnictwie, według Kopcia określono systemy gospodarcze poszczególnych spółdzielni. Posługiwano się przy tym pełnym układem wskaźników struktury zasiewów i struktury użytków rolnych, jak również struktury inwentarza żywego w poszczególnych spółdzielniach.

Nastawienie gospodarcze rozpatrywanych spółdzielni jest dość jednostronne, mianowicie na produkcję roślinną. Najczęściej występującym systemem gospodarczym jest system paszowiskowy z bydłem.

Wszystkie spółdzielnie charakteryzują się stosunkowo małą intensywnością. Na 20 spółdzielni 6 prowadzi gospodarkę ekstensywną, 10 małą intensywną, a tylko w 4 spółdzielniach stopień intensywności jest średni.

Poznanie warunków, w jakich gospodarują spółdzielnie oraz ich struktury ekonomicznej pozwala stwierdzić, że systemy gospodarcze większości spółdzielni nie są dostosowane do warunków, w jakich znajdują się te spółdzielnie. Dotyczy to w równym stopniu kierunków produkcji i stopnia intensywności. Aktualny stan struktury organizacji gospodarstw należy więc uznać za niezadowalający, za przejściowy.

Niezadowalający jest przede wszystkim stan powiązań między produkcją roślinną i zwierzęcą. Stwierdzona obsada inwentarza nie pozwala na dostateczne nawożenie ziemi i to w sytuacji, gdy okopowe zajmują średnio 16 % a rzepak i len 12,6% gruntów ornych. W tej sytuacji dla przygotowania stanowisk pod rzepak pozostawia się ugory.

Trwałe użytki zielone, zajmujące średnio około 22 % powierzchni użytków rolnych, są bardzo zaniedbane, dlatego dla wyżywienia inwentarza, nawet przy tak niskiej jego obsadzie, zachodzi potrzeba uprawiania dużej ilości roślin pastewnych na gruntach ornych. Wydaje się, że główny wysiłek winien być skierowany na lepsze wykorzystanie istniejących powierzchni paszowych. Na tej bazie winien nastąpić szybki wzrost pogłowia bydła, wzrost intensywności gospodarowania.

W chwili obecnej czynnikiem ograniczającym intensywność gospodarowania jest brak siły roboczej. Średnio na 1 zrzeszoną rodzinę przypada prawie 15 ha użytków rolnych. W tej sytuacji wydaje się, że spółdzielnie w zasadzie nie powinny przejmować więcej gruntów z P.F.Z., zwłaszcza jeżeli nie przyjmują nowych członków. Posiadane użytki wymagają zwiększonych nakładów tak pracy żywej, jak i pracy uprzedmiotowionej; kryją w sobie duże rezerwy wzrostu produkcji drogą intensyfikacji.

Ю.Соляж

ИССЛЕДОВАНИЕ ХОЗЯЙСТВЕННЫХ СИСТЕМ

СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ КООПЕРАТИВОВ В ЩЕЦИНСКОМ ВОЕВОДСТВЕ

(Резюме)

Пользуясь методом Б. Копися определено структуру растительной и животноводческой продукции, а также степень интенсификации сельскохозяйственных производственных кооперативов в Щецинском воеводстве за 1960-1962 г.г.

Рассмотрение полученных данных на фоне естественных и экономических условий дало возможность оценить их хозяйственные системы и сделать соответствующие выводы относительно их дальнейшего развития.

J. Solarz

ZUR KENNNTNIS DER WIRTSCHAFTSSYSTEME
IN DEN LANDWIRTSCHAFTLICHEN PRODUKTIONS-
GENOSSENSCHAFTEN DER WOJEWODSCHAFT SZCZECIN

(Zusammenfassung)

Unter Anwendung der Methode von B. Kopeć hat man die Struktur der pflanzlichen und der tierischen Produktion und den Intensivitätsgrad der L.P.G. Betriebe der Wojew. Szczecin in den Jahren 1960-62 bestimmt.

Eine Analyse der erhaltenen Ergebnisse mit Berücksichtigung der natürlichen und wirtschaftlichen Bedingungen der L.P.G. - Arbeit ermöglichte ihre Wirtschaftssysteme zu beurteilen und gleichzeitig Schlüsse hinsichtlich ihrer weiteren Entwicklung zu formulieren.

J. Solarz

FROM THE RESEARCHES ON ECONOMIC SYSTEMS
IN THE FARMING COOPERATIVES OF THE SZCZECIN REGION

(Summary)

By employing B. Kopeć's methods, the structure of grain and cattle production in the Szczecin RSP in the years 1960-1962 has been defined, as well as the degree of its intensity. The obtained results looked upon from the point of view of the natural and economic conditions the cooperatives operated in, made it possible to estimate their economic systems and to draw conclusions as to their further development.